

minyons escoltes guies sant jordi

D E B A T M E T O D E S

Document B

EL PROGRÉS PERSONAL DELS NOIS

L'objectiu d'aquest Document és el de reflexionar sobre algunes o totes les qüestions següents:

1. Progrés personal i autodirecció.
2. Progrés personal i discontinuïtat.
3. Progrés personal i comunicació amb els altres.
4. Dimensions del progrés personal.
Fites possibles a cada edat.
5. Els signes i els rituals en el progrés dels nois.

Les reflexions que hi ha en el Document no són definitives. Han estat pensades com una base perquè tothom pugui contribuir a precisar-les.

1 EL PROGRÉS PERSONAL ES UN PROCÉS AUTODIRIGIT

Progressar és viure un procés orientat i regulat des de dins de la persona, autònomament, encara que en contacte amb els altres.

En el progrés de cadascú hi ha una orientació personal: cadascú tendeix a evolucionar en una direcció determinada. Aquesta direcció o orientació és, en una certa mesura, fruit de les experiències viscudes que ens fan valorar positivament unes coses i negativament unes altres.

En el procés de tota persona hi ha també una regulació que s'exerceix des de l'interior i que mobilitza les energies personals amb major o menor intensitat en la direcció volguda. Aquesta regulació depèn, entre altres coses, de:

- . La percepció que cadascú té de la situació en què es troba.
- . Els objectius que persegueix i la manera com se'ls formula.

En el progrés de tota persona hi tenen un paper molt important els altres, però d'això ja en parlarem més endavant (apartat 3 d'aquest Document).

.

Llegiu les cites següents i proveu de treure'n les vostres conclusions respecte d'aquest primer problema: el progrés personal, és un procés autodirigit o no ho és?

A. Extracte de C. Rogers a "Freedom to learn?"

- 1. Els éssers humans tenen una disposició natural a progressar -que pot ésser ofegada per experiències frustrants-. Tothom té tendència a desenvolupar-se i a aprendre...
- 2. Un progrés significatiu es produeix quan allò que en constitueix l'objecte és percebut per l'individu com a quelcom que té una relació amb els seus projectes personals.
- ...
- 7. L'educador pot facilitar el procés del noi deixant-li una part de la responsabilitat en la direcció del seu propi procés de creixement.
- 8. Un progrés autodeterminat, que engatja la persona tota sencera -tant amb els seus sentiments com amb la seva intel·ligència- és el que penetra més profundament la persona i contribueix a orientar-la d'una forma més definitiva.
- 9. La independència d'esperit, la creativitat, la confiança en si mateix són afavorits quan l'autocrítica i l'autovaloració són considerades com a més fonamentals que l'avaluació i la crítica procedents dels altres (dels Caps, per exemple).

(Això no és una traducció, sinó una adaptació molt lliure).

B. Cita de R. Garaudy a "Paraula d'home"

Sigui al nivell que sigui, ham d'anar a fer cap a aquesta veritat fonamental de la vida: allò que de més íntem i essencial hi ha en mi, és la presència i l'amor dels altres. L'altre, els altres, és la meva transcendència, el que em crida a anar més enllà dels meus límits individuals, el que em constitueix com a home. La humanitat no és de cap manera una aventura solitària...

<p>AFIRMACIO QUE ES FA EN EL DOCUMENT</p>	<p>COMENTARI PERSONAL</p>
<p>El progrés personal té una orientació que li és donada per la pròpia persona.</p>	<p>[Faint handwritten notes and bleed-through from the reverse side of the page]</p>
<p>El progrés personal és controlat i regulat personalment per cada individu.</p>	<p>[Faint handwritten notes and bleed-through from the reverse side of the page]</p>
<p>El progrés personal és influit per la presència i la relació amb els altres.</p>	<p>[Faint handwritten notes and bleed-through from the reverse side of the page]</p>

2 EL PROGRÉS PERSONAL ES UN PROCÉS DISCONTINU

El progrés de les persones no pot ser dibuixat com una línia recta i ascendent.

Hi ha vacil·lacions, retrocessos, dubtes. El cor mateix de l'home és contradictori.

El creixement és un seguit de resolució de contradiccions. És per aquest ambivalència profunda que no podem plantejar-nos el progrés dels nois com si no fos res més que un camí clar, rectilini, lluminós.

Els educadors han d'ésser conscients que només posant-se al costat de cada noi i de la seva col·lectivitat podran copsar algun aspecte de la realitat que estan vivint.

.

En el creixement dels nois es donen fenòmens que, per la seva aparença contradictòria, ens poden fer pensar que el progrés s'estronca quan, en realitat, està succeïnt el contrari.

Plantejarem alguns d'aquests fenòmens:

2.1 Extensió-Profundització

Hi ha moments de la vida en què els nens extenen extraordinàriament el seu camp d'interessos i coneixements -per exemple, cap a la fi de la infància, al límit de la preadolescència- i hi ha altres moments en què semblen interessar-se menys per les coses mentre que es dediquen obstinadament a aprofundir en algunes.

Què hem de pensar? És un pas enrera el fet que restringeixin els seus interessos? o bé és un pas endavant perquè els permet d'aprofundir en allò que els interessa?

2.2 Obertura-Retraïment

El mateix que hem dit referint-nos al camp dels coneixements i dels interessos, ho podríem dir de les relacions amb els companys.

Hi ha moments en què predominen l'obertura i hi ha moments en què predomina el retraïment. Com sabrem interpretar si el noi marxa endavant?

2.3 Crisi-Equilibri

Tots sabem que els nois passen per períodes d'equilibri i d'estabilitat i que passen també per períodes de crisi.

Significa la crisi que el procés es detura?

O potser és senyal que s'ha trencat un equilibri que ja era insuficient i que comença la recerca d'un de nou?

El desenvolupament és una seqüència d'equilibris progressivament més i més madurs interromputs per períodes de crisi.

2.4 La rêmora de les etapes no superades

Tot i que, en general, els nois d'una mateixa societat tendeixen a madurar a un ritme semblant, és cert que, per les raons que siguin, hi ha nois que no aconsegueixen a temps certes etapes del seu desenvolupament (motòric, intel·lectual, afectiu...).

La rêmora dels passos que un noi no ha fet és una càrrega que entrebanca el seu progrés i li dificulta que pugui assolir els moments d'equilibri necessaris.

.

Per facilitar una reflexió personal sobre aquest aspecte de
progrés, el de l'ambivalència, el de la contradictorietat,
proposarién una d'aquestes dues opcions:

- . O bé recordar i escriure sobre el full següent alguna experiència personal, de la pròpia vida, que tingui relació amb l'enunciat corresponent.

- . O bé escriure-hi alguna experiència com a Cap.

2.1 EXTENSIÓ - PROFUNDITZACIÓ

2.2 OBERTURA -- RETRAIMENT

2.3. CRISI - EQUILIBRI

... ...

... ...

2.4 LA REMORA DE LES ETAPES NO SUPERADES

3 EL PROGRÉS PERSONAL ES FA EN CONTACTE AMB ELS ALTRES

La cita de Roger Garaudy que hem fet en el primer apartat explica molt bé allò que volem dir.

Si la traduïm a un llenguatge psicopedagògic, diríem que hi ha una relació entre:

- . D'una banda, l'orientació que pren el progrés d'un noi, els seus objectius actuals, la forma com intenta resoldre els conflictes que està vivint actualment i...
-d'altra banda, la influència que tenen sobre el noi les persones que el volten -especialment aquelles que són molt significatives per a ell- i les instàncies socials en les quals viu -família, escola, escoltisme...-

Aquesta relació té unes conseqüències pràctiques importants.

3.1 La relació entre el noi i l'educador

Molt sovint, el Cap és una persona significativa per als nois. El Cap pot ésser una font de temor o bé una font de confiança, o ambdues coses alhora. Seguim la cita de Rogers:

1. ...Tothom té tendència a desenvolupar-se i a aprendre, però amb una certa ambivalència. La raó d'aquesta ambivalència és que tot canvi important implica un cert dolor, sigui un dolor relacionat amb les dificultats de l'aprenentatge de les noves situacions, sigui relacionat amb l'abandó de les anteriors.
3. L'aprenentatge o canvi -és a dir, el progrés- que implica un canvi en l'organització del "jo", o en la percepció del "jo" (és a dir, haver de veure's diferent) és sentit pels individus com una amenaça i tenen tendència a resistir-s'hi.

Normalment, aquest aspecte penós del progrés té una relació amb les contradiccions internes del subjecte.

4. Aquests aprenentatges o canvis -és a dir, progressos- que són percebuts com a amenaçadors per al subjecte, són més fàcilment percebuts i assimilats quan les amenaces són reduïdes al mínim.

En síntesi, quan els nois estan vivint una situació que és perturbadora per ella mateixa -i tota situació de canvi o progrés sol ser-ne-, només falta que els educadors hi afegim un excés de pressió i de coacció. Continua Rogers:

En canvi, un entorn encoratjador, comprensiu, que allunyi les amenaces externes, permet a l'infant de progressar més fàcilment, ja que la por no el paralitza.

El Cap, doncs, pot ésser una font d'angoixa que dificulti el progrés dels nois en la mesura que representi unes exigències exteriors -clarament desvinculades dels interessos d'aquells- i que els pressioni d'una forma freda i/o excessiva perquè s'hi ajustin.

Però pot ésser també, amb una presència relaxada i encoratjadora, una font de calma i un estimul.

Hi ha més, hi ha una actitud de fons envers la persona del noi que, no solament el tranquiliti i desbloquegi les seves energies, sinó que l'impulsi més enllà d'ell mateix. Diu Mounier:

Tractar a l'altre com a un subjecte (el contrari d'un objecte), com a un ésser present, és reconèixer que no puc definir-lo, classificar-lo, que és inesgotable, que és ple d'esperances, i que solament ell disposa d'aquestes esperances: és concedir-li crèdit. Desesperar d'algú és desesperar-lo.

3.2 La relació entre els nois i l'escoltisme

L'escoltisme és -almenys vol ésser-ho- un moviment educatiu.

Com a moviment no es defineix únicament per les relacions entre els nois i els seus Caps. Es defineix també -i sobretot- per una proposta que fa als nois. Un noi, quan entra a l'escoltisme, no sap quina mena de Caps es trobarà, però sí que té una idea de què és l'escoltisme, oi?

Aquesta idea, imprecisa al començament, s'anirà concretant en la mesura que el noi faci l'experiència de la vida de la Unitat. I s'anirà concretant a través del contacte amb els companys i, sobretot, amb els Caps.

Els Caps, doncs, no es representen únicament a si mateixos, sinó que representen la proposta que l'escoltisme fa als nois (Vegeu Document A).

En la mesura que el Cap ha fet seva la proposta de l'escoltisme, ha d'ésser conscient que està oferint quelcom de concret als nois i que aquest quelcom és el resultat d'una recerca que anem fent tots els que treballem en el Moviment.

Aquest petit treball nostre d'anar cercant una proposta per als nois dels nostre país no ens dóna LA VERITAT, sinó que, com a màxim, ens posa a les mans unes referències que ens ajuden a obrir-los uns camins.

Ara bé, tot i que és molt important que tractem la nostra proposta amb una modèstia i que no pretenguem de fer-ne un absolut que es situi més enllà de l'espai i del temps, també és important que siguem clars a l'hora de dir "mireu, nois, allò que us proposem és això; ara, parlem-ne".

L'escoltisme és una proposta -suposadament educativa- que ha de contrastar-se amb la realitat: la realitat és el diàleg fons amb els nois. Amb uns nois situats en un entorn.

.

Si dèiem, en començar aquest apartat, que el progrés personal dels nois té relació amb la comunicació que poden establir amb

les altres persones i amb la influència que reben de les diverses instàncies socials on es mouen -i l'escoltisme n'és una-, cal reflexionar sobre aquest fet.

Proposaríem de fer-ho llegint els textos següents i comentant-los, sigui individualment, sigui prèvia una discussió en grup.

El primer dels textos és un extracte de C. Rogers en el qual l'autor intenta formular-se en quines condicions la relació noi-educador pot facilitar el progrés del primer. No és una traducció literal, sinó una adaptació.

El segon està tret d'un article que el diari AVUI del 15.12.76 dedicava a l'escoltisme.

"ENSENYAR I APRENDRE, REFLEXIONS PERSONALS"

C. Rogers

- a. ...puc començar dient que la meua experiència m'ha demostrat que no puc ensenyar a ningú com ensenyar. I sempre m'ha semblat inútil intentar-ho.
- b. Em sembla que tot el que pot ésser ensenyat a algú és relativament poc important i no exerceix gaire o gens d'influència significativa sobre el seu comportament.
- c. ...només m'interesso pels aprenentatges que exerceixen una influència real sobre el comportament.
- d. Finalment, tinc la impressió que l'únic aprenentatge que influencia realment el comportament d'un individu és aquell que ell descobreix per si mateix i que se n'apropia.
...
- i. Com a conseqüència, m'adono que m'interesso per aprendre jo mateix, i preferentment sobre coses importants i que exerceixen una influència real sobre el meu comportament personal.
- j. Obtinc molt de profit d'aprendre, ja sigui en grup, en relació amb un altre o tot sol.
- k. Constato que una de les millors maneres que tinc d'aprendre, encara que la més difícil, consisteix a abandonar la meua actitud defensiva per intentar comprendre com l'altre concep i experimenta la seva experiència.
- l. Una altra forma d'aprendre és, per a mi, la d'expressar les meves incerteses, intentar clarificar els meus problemes, per acostar-me d'aquesta manera a la significació real que sembla tenir la meua experiència.

Comentari

L'ESCOLTISME COM A MODEL EDUCATIU

AVUI - 15.12.76

La possibilitat que en l'escoltisme hi hagi una certa proposta de valors, un cert oferiment de models de comportament i d'interpretació del món, no ha d'ésser entès com un pas enrera, com una pèrdua de llibertat dels nens.

El creixement dels nens es realitza d'una forma gradual -a partir del seu interior és cert- que no és aliena, però, a l'ajut i al diàleg amb els grans.

La crua realitat ens mostra que els grans ensenyem -de vegades amb claretat i de vegades amb una indigna "mà esquerra"- uns models. És més net ensenyar les cartes, no tenir engúnies a l'hora de dir: "la meva proposta és aquesta".

Ara bé, aquells que són capaços de formular-se i d'exposar als nens unes propostes, han d'ésser extraordinàriament sensibles i conscients que qualsevol proposta d'aquest tipus, en un terreny tan relliscós com el de l'educació, només pot ésser una proposta formulada, no com a veritat absoluta, sinó com a terreny de diàleg.

Si ho entenem d'aquesta manera, a més de no deixar els nens en un buit sobre el que no poden progressar, els lliurem a la joia d'intuir i anar presentint una certa lògica de les relacions entre les persones i els respectem la llibertat que, quan sigui l'hora, puguin construir la seva veritat.

Comentari

No se'ens amaga que els dos textos presentats són, almenys en aparença, contradictoris.

Per aquest motiu, deixem en blanc l'espai següent a fi que, si ho creieu oportú, realitzeu una anàlisi més precisa de les contradiccions que pugui haver-hi i treballeu les vostres pròpies conclusions.

... ..
... ..

... ..
... ..
... ..

4 EL PROCÉS PERSONAL ES UN PROCÉS MULTIDIMENSIONAL

La persona és una unitat que va evolucionant, que progressa de forma discontinua.

En aquest sentit, és una mica fals parlar de diversos aspectes del progrés.

Però pot anar bé que realitzem una anàlisi mínima d'alguns aspectes del progrés, ja que això ajudarà a descobrir detalls de la vida quotidiana que, a vegades, passen per alt.

Si acceptem aquesta possibilitat, veurem que en el progrés dels nois s'hi nuen diverses dimensions:

- . Dimensions físiques: la força, la coordinació de moviments, l'habilitat, la traça manual, l'agilitat, etc.
- . Dimensions intel.lectuals: la capacitat de realitzar operacions intel.lectuals més o menys complicades, l'evolució dels interessos (del joc de simulació i de fantasia a la realitat, i de la realitat a la construcció del futur), el guany de coherència entre les idees, etc.
- . Dimensions emocionals: el guany en el control de les reaccions, la disminució de la dependència dels grans, la superació dels conflictes profunds, etc.
- . Dimensions socials: la descoberta de les regles del joc, la profundització en l'amistat, l'adquisició d'una sensibilitat més afinada, la responsabilitat i el compromís, etc.
- . Dimensió de l'organització de l'activitat personal: guany en autonomia, guany de capacitat de cooperació i de posar-se habitualment al servei d'interessos no únicament egocèntrics, etc.
- . Etc.

Aquesta senzilla anàlisi pot servir per a explicar-nos el fet que hi hagi nois amb un bon desenvolupament intel·lectual, però que siguin afectivament immadurs, o nois molt capaços de cooperar amb els altres, però que no siguin forts ni traçuts, o...

Perquè tots plegats puguem situar-nos una mica i pensar, de cara al futur, com ha de concretar-se la proposta de progrés que fem als nois, hem pensat que pot ésser útil fer un inventari de les conquestes més importants que fan normalment els nois a cada una de les etapes.

4.1 Llobatons-Daines

- . Adquireixen un grau notable de domini del seu cos: precisió de moviments, habilitat manual, coordinació de moviments. Doblen la seva força física.
- . Fan els aprenentatges de la seva pròpia cultura i medi ambient: el nen de ciutat aprèn a anar pels carrers i els serveis públics, el nen de país aprèn a utilitzar els estris de treball, per exemple.
- . En el terreny de les relacions socials:
 - Adquireixen el sentiment de companyonia, que no és encara prou amiat entre persones.
 - Adquireixen les regles dels jocs: fan el pas dels jocs purament imaginatius i simbòlics, als jocs amb regles i socialitzats. Això comporta un inici de disciplina de grup.
 - Adquireixen les primeres normes de grup (normes de convivència, comportaments que no destorben i/o que ajuden el grup).
- . Fan l'aprenentatge del paper sexual adequat. Abans és possible que els nens es sentin tan aviat nens com nenes; ara va esdevenint improbable.
- . Adquireixen un major grau de control de les seves reaccions emocionals i estats d'ànim.
- . Aprenen a organitzar-se la seva activitat individual, i, amb molt d'esforç comencen a organitzar la de grup.
- . Adquireixen unes operacions intel·lectuals lògiques de caràcter concret: classifiquen, comparen, destrien coses concretes (mai abstraccions) i ho van fent amb un grau de rigor creixent.

Jo hi afegiria:

4.2 Ràngers-Noies Guies

Aquest és un període de crisi, de transició en què hi entra un nen i en surt un adolescent.

Essencialment, es tracta de superar la crisi. Les principals tasques a realitzar en aquesta etapa són de canvi profund, de transformació.

- Es produeixen uns canvis en el cos que suposen una modificació de la imatge que els nois i les noies tenen de si mateixos. Qui sóc?
- Hi ha també un fort creixement i una notable maduració biològica.
- Si en l'etapa anterior hi havia una preponderància del món de l'acció, de la tafaneria, del món intel·lectual senzill del nen, aquesta preponderància passa al món de la pròpia persona, del propi "jo".
Es produeix un procés d'introversió, d'interès per si mateix.
- Intel·lectualment, queden enrera les operacions que anomenàvem "concretes" i comença la conquesta de la lògica dels adults, basada en la capacitat de pensar en abstracte, d'elaborar hipòtesis i de preveure les conseqüències.
- S'accentua la independització respecte de la família: els nois no s'identifiquen ja amb els seus pares, sinó amb grans herois, figures i models.
- Comencen a néixer les preocupacions científiques, l'interès per la comprovació, i metafísiques.
- Hi ha un retraïment en les relacions amb els companys: els nois es relacionen amb un nombre menor de companys, però ho fan amb més profunditat.
Podríem dir que estan fent el pas de la simple companyonia a l'amistat més profunda.

Jo hi afegiria:

4.3 Pioners-Caravel.les

La crisi no és pas acabada, sinó que continua.

Passarà per un període de revolta salvatge, però a poc a poc s'organitzarà en profunditat i d'una manera constructiva, de forma que d'un "carregar-s'ho tot" el noi passarà a dissenyar el seu futur.

A la fi d'aquesta etapa, els nois haurien d'haver fet passos importants en les direccions següents:

- Acceptar el seu propi físic i saber utilitzar amb eficàcia i respecte el seu cos.
- Formar-se una cosmovisió, una filosofia de la vida, un sistema de valors, cosa que els permetrà una independència intel·lectual i moral perquè puguin inserir-se autònomament on els interessi.
- Establir una relació nova i més madura amb els companys dels dos sexes.

Aprofundiment en l'amistat i la seva significació ja descoberta i iniciació en l'amor i en el compromís que se'n deriva.

- Identificació amb el seu paper sexual que li ve biològicament determinat, però també crítica de les formes culturals que es sobreimposen a aquest paper.
- Assolir una independència emocional definitiva respecte dels pares i d'altres adults.
Diem independència en el sentit d'una interdependència equilibrada.
- Arribar a ésser capaç d'organitzar col·lectivament l'activitat del grup.
- Començar a caminar cap a una independència econòmica.
- Elegir una professió i preparar-s'hi.

Jo hi afegiria:

Durant molts anys, l'escoltisme va utilitzar un carnet de proves que fixava estrictament quins eren els passos que havien de seguir tots els nois.

Això va ser desestimat i actualment hi ha Caps que es troben amb dificultats en el moment d'analitzar si els nois progressen o no ho fan.

Tenint en compte les reflexions contingudes en aquest apartat, fóra interessant que, individualment o en grup (Agrupament, Demarcació o Subdemarcació) es portés a terme l'esforç de fixar unes fites provisionals per al progrés dels nois en els aspectes citats.

	LLOBATONS DAINES	RANGERS NOIES GUIES	PIONERS CARAVEL.LES
DIMENSIONS FISIQUES			
DIMENSIONS INTEL.LEC- TUALS			

	LLOBATONS DAINES	RANGERS NOIES GUIES	PIONERS CARAVEL.LES
DIMENSIONS EMOCIONALS			
DIMENSIONS SOCIALS			

	LLOBATONS DAINES	RANGERS NOIES GUIES	PIONERS CARAVEL. LES
ALTRES DIMENSIONS			

	LLOBATONS DAINES	RANGERS NOIES GUIES	PIONERS CARAVEL.LES
ALTRES DIMENSIONS			

5 EL PROBLEMA DELS RITUALS I DELS SIGNES

Fa temps hi havia a l'escultisme uns rituals que significaven que el noi havia assolit uns fites en el seu progrés.

Per raons diverses, i algunes molt vàlides, aquests rituals van ésser suprimits, però no substituïts per altres.

El primer problema és saber si tot això tenia algun sentit. Ens sembla que sí que en té de sentit, per tres raons:

- La primera és que els rituals de la promesa, els signes exteriors del compromís, etc. facilitaven que els nois s'identifiquessin amb uns objectius.
- La segona és que els "signes externs" eren la constatació pública d'un progrés.
- Finalment, veiem que, d'alguna manera, constituïen una gratificació per al noi que havia esmerçat uns esforços a arribar a un punt de superació.

El segon problema és veure si es feia d'una manera adequada. Sembla que les crítiques de "militarisme", de fomentar l'individualisme són crítiques encertades..., però potser insuficients per a abolir tota forma de ritual i de signes externs, perquè, si us hi fixeu bé, els nois n'utilitzen de signes externs, i els grups de Caps també, o no?

El tercer problema és trobar unes formes que substitueixin les que teníem abans -i que no ens agradaven- però que en mantinguin la significació i l'eficàcia pedagògica.

Aquest és el problema que hauria d'ésser resolt pel debat dels mètodes i que només pot ser abordat d'una manera: fent un recull de totes les formes de cerimonial, ritus i signes externs que actualment s'estan utilitzant o bé s'han utilitzat amb èxit a Catalunya.

No veiem un altre sistema pràctic que en les trobades de Caps destinades a la discussió d'aquest Document hom dediqui una part del temps a un recull d'experiències viscudes.